

Juni 1839

FAKTA

Dato:
Juni 1839

Sidetæl:
4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Dagbogens placering:
Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Ophavsperson/nøgleperson:
Christine Stampe

Generelle kommentarer:
Dette dokument er en del af det
originale manuskript til Christine
Stampes erindringer om Thorvaldsen.
Afskriften af hele manuskriptet
omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr.
2.
OBS Dokumentet er også udgivet i
Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her
findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-
udgivelse i artiklen Manuskriptet til
Christine Stampes erindringer om
Thorvaldsen.

Omtalte personer:
August Beck
Christen Christensen
Pietro Galli
Carsten Hauch
B.S. Ingemann
Lucie Ingemann
C.H. Lorenzen
Wilhelm Matthiä
Johan Ferdinand de Neergaard
J.F. Schouw
Sorø Akademi
Just Mathias Thiele
Bertel Thorvaldsen
Peter Wulff (d.æ.)

RESUMÉ

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 2. del af i alt 60.

TRANSSKRIFTION

- 4 -

den 12 Juni 1839¹ Gior vi en lille Tuur til Sorøe hvor² vi loscherede³ hos Ingemann⁴ og kom hjem fra d. 14de Juni[.] der gav Eleverne en smuk Sang af Ingemann⁵ (Thorvald Danske) osv. hos Hauch⁶, traf [Thorvaldsen] Kher Lorensen⁷, som havde pralet af sit Venskab med samme[.] Thorvaldsen var fremmet, og kold⁸, mod ham, man troede han havde ikke kiendt ham[,], dog netop fordie han kiendte ham undgik han at støde an med ham, da man drak hans Skaal. Man har bebreidet Th. at have givet samtlige⁹ en Ring; dog det troede Thr. vilde Gavne [Lorenzen] hvis Rygte havde l[idt], men han errindrede kuns alt for godt sammes Gode Tieneste i Rom meget[, men noget] venskabeligt haand tryk eller sa[mquem] kunde Th ikke bequemme sig til; paa de[nne] Tuur til Sorøe savnede vi den Næste Morgen¹⁰, den Gamle¹¹, og Ingemann gik ud for at see om ham, men forgieves, fra Kl [x] Til Kl 12 var han borte, endelig kom han drivende Vaad af Sved hjem, den smukke Morgen havde fristet ham, det lod saa kønt at gaee om Søen, men da han engang havde begyndt maatte han holde ud, og han troede aldrig det havde faaet ende, nu fik vi ham til at ligge sig, indtil vi havde faaet alt hans tøj tørt som var gjort i en timestid ved Fr: Ingemann¹² og hendes stegebukkes¹³ hielp[.] Thor befandt sig ypperlig ved denne Spadsere Tuur, og skjønt han i almindelighed meente han ikke taalte at gaee meget, saa har jeg ofte bemærket at naar han først kom i Gang, saa gik det ypperlig og jo længer jo bedre[.] d 21 vare vi i Monstrup¹⁴, og da vi reiste derfra fulgte en deel Unge mennesker med og raabte[.] "Længe leve Thorvaldsen[.]". D.] 22 Juni kom Ingemann og hans Kone, samt Hauch, og besøgte ham paa samme tid, [og] en Kutter [kom] med 6 Søe officerer[.] vi kom just fra Diner hos Amtmandens¹⁵; jeg kan] ikke huske¹⁶ hvordan den var og hvem der var med[.] Der blev næste Morgen¹⁷ bestemt en Tuur til Jungshoved¹⁸, paa Ruinerne af Slottet blev der Spil[le]t Gitarre og Sunget (: og fløitet af [Lx]: Smidt¹⁹.

- 5 -

Om Aftenen efter Thr²⁰ / Om midagen [blev der] Sungen en sang af Hauch til Schampagnen og en af Comandeur Wulf N 1²¹ og N 2²²[.] I anledning af denne Sang²³ sagde Thorvaldsen, hver Gang den blev sunget og reciteret, bl. a. engang på Gisselfeld²⁴, paa det Sted: ["Vil Gibset, Du berørte²⁵, dem vorde o.s.v.": "Fy for Fanden²⁶, hvor det lyder prosaisk at sige Gips." "Ja, hvad skal jeg da sige," sagde Wulff. "Marmoret, det skal det nok blive". Herefter] Kiørte alle med vor Strand bonde og bleve sat af i 2 store Seils Baade, et deiligt Syn overraskede

Sælskabet der,; 20 Baade med Bluus lagde i en Halvmaane paa Søen og i Midten af disse en udsmykket med Krands og kulørte Lamper samt Transparent²⁷ hvor man saa brænde: [“]Vivat Thorvaldsen.[”] ☒ det var en deilig Maaneklar Aften, som jo gjorde det heele smukkere og fra Baadene To[r]dnende: [“]længe leve Thorvaldsen.[”], og disse Mennesker, som Svang Hatte og Huer, toge sig deilig ud, ved Blus belysningen, vi seilte nu lige til Kuttere, som laae en Miil borte, der bleve vi giæstfri[t] beværtede med Musik, og Viin[,] Thor’s Skaal blev drukket, og da vi seilede hiem fulgte 2 baade roende med os, paa hver side af hvert Fartøi, og i Matroserne gienkiendte vi vore Søn, Ofiserer²⁸ som havde klædt dem i korte trøier og fulgte os roende og Syngende til vores egen Broe[.] A[d]miral Wulf var her og ved Bordet blev siunget en Sang²⁹ af ham hvor Refrainet³⁰ var[x] [“]Thorvaldsen.[”], vi vare sa[m]men]

- 6 -

o³¹ Paa Gisselfeld hvor Sangen blev reciteret af Com Wulf³²[,] jeg husker ikke om da Prinds Christian³³ var der eller om vi gjorde en aparte Tuur med Wulfs Melodie: Favre Ord³⁴ som var Prinsesse Christians Favorit Melodie.

Man kom Snart hiem, sov godt, og Næste Morgen³⁵ blev der lagt an³⁶ paa Thor: at han skulde Arbeide lidt i Ingemans³⁷ Nærværelse, som aldrig havde seet dette Syn[.] Jeg havde bemærket at Thorvaldsen aldrig var mere x³⁸ tilfreds end naar han Arbeidede (: strax efter hans Ankomst til Nysøe, bemærkede han en Samling Basrel[iefs] som jeg forklarede skulde decorere et lille Cabinet kaldet det Thorvaldsenske, men som ved Formernes³⁹ Seenhed⁴⁰ ikke var blevent ferdige[.] Thorvaldsen gav sig nu til at corrigere[,] rette og afpudse paa disse Basreliefs med megen Flid⁴¹, og omhue, skiendende⁴² meget, paa disse Formere, som ikke brød dem om at fordærve Mesterens Arbeider ved deres Skraben og glatten), (: diße Arbeider, bleve nu iløbet af Sommeren ind[mu]rede, og opstillet efter Thr’s Anordning og Smag, vi havde i den Anledning en heel Deel Debatter, thi jeg vilde have min Mening frem, og han havde alt faaen saa megen interesse for Nysøe, at han og paastod sin, i den Anledning maa jeg bemærke at Thorvaldsen holdt meget af at blive modsagt, og ofte har forsikkret mig at det vamlende ham at leve, og omgaaes med dem som sagde ja til alt, og ingen Mening gjorde giældende, det maa nok komme af at han havde det uheld at være meget omgivet af Folk, og skjønt han kunde blive umaadelig Heftig i dispytter, saa morede det ham Uhyre især bag efter naar han blev kold[.] Kort han fik Cabinettet efter sit Hoved, og jeg draperiet dertil efter mit, som han siden var meget fornøiet med og synes var en saa ypperlig Idee (: samme Cabinet haver den særdeles Interesse at de Gips Basreliefs, der er decoreret med, ere de eeneste, som Thor: nogensinde selv haver efterseet og afpudset) og Gibser har han kuns Ageret, de første Aar⁴³ han var i Rom, hvor han var for Fattig til at lade det gjøre af Haandværkere og siden de Sidste 5 Aar naar han var paa

Nysøe, og Gibseren ikke var ved Haanden :)[.]

- 7 -

x⁴⁴ Derfor lod jeg Leer, Modeleer Pinde (: diße vare Matias⁴⁵, og fik samme sine tilbage, da jeg ved forvalteren⁴⁶ fik selv nogle gjort i Præstøe, hvoraf den Eene blev saa ganske efter Thrs Sind, at han Efteraaret 1843 d. 8. eller 5. Do⁴⁷: listede den i Lommen, og ved min truen, at han var en Tyveknægt osv og forsikrede, at de paa Scharlottenborg⁴⁸ ingen havde, som var ham saa bequem efter Haanden (det var den som han havde meest brugt til sin egen Statye⁴⁹ :) og jeg giemmer den, som en hellig Erindring om hine lykkelige Arbeidsdage :) at han foresten ikke var vanskelig beviser andre Modelere Pinde som Han til mindre Ting brugte og som naar de vare slidte eller brudt, selv tilskar x⁵⁰, x [han] fortalt mig hvorledes han i Luca⁵¹, og paa Montenero⁵² selv, lavde det smule Værktøi han brugte og satte sig ned paa Gulvet for dog nogenlunde at faae Lyset ovenfra, og saaledes Arbeidede i Kyk[k]e[net]⁵³ ved siden af stegeroudeurs Musik osv[.] den sidste [Pind] som han brugte, til de 4 Kunster⁵⁴, morede ham selv meget ved at opdage at han var en saa flink⁵⁵ en Sne[d]ker. Aldrig har jeg kiendt nogen som vi[d]ste at hielpe sig saa godt i hver en Forlegenhed, og raade bod paa hver en Mangel, hvilket paa Reiser saa let spares og f. e: x: da hans Værelse i Rom var blevet berøvet adskillige Møbler ved Gallis Fløtning⁵⁶, og jeg fandt ham, tagende sit Skæg af, foran en Haarbørste som han havde stukket i en kladt Leer, af mangel paa anden Speil, (meere her om naar vi kommer til Kapitelet om Rom :) kort, den sidste tilskaarene Modeleerstok, givet Medallør Christensen⁵⁷, som Thorvaldsen troede uden undtagelse var den første Medallør i Europa; det øvrige Værktøi findes paa hans Arbeidsstue, paa Nysøe :) komma, og S[ned]ker Svend og Mester fik travelt, for lidt, efter lidt, at forbedre leiligheden, med Modeleerstoel[.] Modeleer Betræk (vi havde ikke endnu Tavlen) som blev malet, og hvorpaa man endnu seer Siælen, eller l'anima⁵⁸ som Thor: kaldte det, af

- 8 -

Hans lille Basrelief: en Bacant og Bacantinde⁵⁹[.] Nu bleve de to fag⁶⁰ Vinduer ganske tillukkede med tette grønne Gardiner, og det 3 fag forneden tillukket saa lyset kuns kom fra oven; kort jeg synes det var synd at Thorv skulde spille sin tid med at afpudse Gibssager, og paa hans: [“]kan man ikke faae noget Leer her[“], kom jeg frem med alt, og der blev gjort det lille Bas relief: Christus som vælsigner Børnene⁶¹, som han havde lovet at gjøre til et Asyl i Holsteen⁶²[.] Schouws⁶³ var hos os, og ved formningen paßede vi meget, omhyggelig paa Leeret som blev udtaget, og adskillige Hoveder bleve rædet⁶⁴, (dette har Th: altid ladet komme i Leerkarret, og æltet sammen til atter at bruge, kuns siden han kom paa Nysøe blev der paßet paa sligt, og med kierlighed opbevaret lige til hans siste Arbeide (Luther⁶⁵) hvad der af samme var at red[d]e, hvilket jeg har ladet Brænde, og uddeelt en deel deraf, til hans Venner og beundrere,

men dog selv beholdt en god samling af det beste; og paa fr: P⁶⁶: bemærkning da hun saa samme paa Nysøe og beklagede at hun aldrig havde faaet noget sligt af papa, sagde jeg hende, at jeg misundte hende den Leilighed hun havde haft, til den deiligste Samling, i de mange Aar, og det mange Arbeider Thor: hafde⁶⁷ fuldendt i Rom, men, som hun desværre for Kunsten, og hendes egen haveløst⁶⁸, ganske havde ladet ubenyttet, om saa meere da den kierlighed, og Interesse vi her viste for Thors Arbeider, Animerede ham meere, og meere, til at Arbeide som han ofte har sagt mig var tilfældet; Men nu for at komme til Ingemanns tilbage, som ønskede at see ham Arbeide

- 9 -

saa bad jeg Ingemann staae mig bie, jeg havde, paa vore een somme Spadsereture, spurgt ham om han aldrig havde gjort sit eget Portrait, hvorpaa han sagde mig at han paa en vis ☒ Bestilling som ganske ung havde gjort sin Byste, men den Historie som stod i Thieles⁶⁹ lille Bog var ren falsk, der havde Nemlig en fremmet truffet ham, rettende paa en lille Statye, som en hvis (Wulfen⁷⁰ troer jeg) havde gjort, og der paa troet det var Thr: Arbeide xo⁷¹[.] xo han sagde engang at det var for at rette en trykfeil i Thiele at han havde gjort sin Statye, og saadan en Thorvalsianer, som vi kaldte dem, kom han ofte med, f e x[.] kort jeg opmuntrede ham meget dertil, og da han sagde han havde tænkt at gjøre sit Grav Monument, og fortalte mig sin Idee med at gjøre det, som Ankommen ved Maalet (Meta⁷² :) osv ☒ ☒ saa fandt jeg det Anbeskrevne meget smukt og sagde det var noget han kunde gjøre saa meget han vilde paa Charlottenborg⁷³, dog her paa Nysøe vilde jeg intet vide om hans Grav Monument, men kuns hans Statye, som han levede og stod i sin fulde Kraft osv. kort han lovede det, men det blev opsat fra dag til dag dog mærkede jeg nok at han tænkte over det, og overlagde hvorledes han vilde fremstille det, imidlertid lovede han Ingeman at begynde paa Skitzen, og dermed fik ham til at gaa op i sit Arbeidsværelse da vi kom ned ved Bordet og I:⁷⁴ spurgte[: ""]nu har de gjort noget[?"]], sagde han: [""]Nei jeg faldt i Søvn[""]; nu begyndte jeg, at drive paa og vi fik Th: op at tage fat og heele Sælskabet kom som Tilskuer, og i en 2 à 3 timer var Skitsen⁷⁵ gjort, den samme Skitze, som siden 1844 blev benyttet til Hans Liigkiste

- 10 -

saa han ogsaa der fik sin Villie⁷⁶ frem at ville gjøre hans sin Grav Monument, og i dobbelt henseende da den seenere udført i Legems størrelse, nok vil komme paa hans Grav⁷⁷ i Museets Gaard! Ingemans og Hauch's reiste; og tiden gik, [...]

¹ 12.6.1839-14.6.1839 drog Thorvaldsen og familien Stampe på tur til Sorø, nærmere bestemt Sorø Akademi.

² Følgende passage: "hvor vi loscherede hos Ingemann [...] Tuur til Sorø savnede [...]", er skrevet i venstre margen på den anden led i nærværende originalmanuskript, p. 4.

³ Dvs. logerede.

⁴ Dvs. den danske forfatter, digter og lektor B.S. Ingemann.

⁵ Sangen blev afsunget af Sorø Akademis elever under Thorvaldsens ophold dér 13.6.1839. Se sang af 13.6.1839 fra B.S. Ingemann til Thorvaldsen.

⁶ Dvs. den danske forfatter og naturvidenskabsmand Carsten Hauch.

⁷ Dvs. den danske forfatter og adjunkt C.H. Lorenzen.

⁸ At Thorvaldsen var fremmed og kold over for C.H. Lorenzen skyldtes højst sandsynlig en episode i Rom i slutningen af februar 1829, hvor Lorenzen stjal fra Thorvaldsens samling af mønter og medaljer. Hele misøren blev ordnet i mindelighed ved, at Lorenzen forpligtigede sig til at erstatte de manglende mønter. Se også Ditlev Martens vidneforklaring angående tyveriet, jf. brev af 14.4.1829 fra Ditlev Martens til Thorvaldsen.

⁹ Hos Rigmor Stampe, op. cit., p. 8, er det ord tydet som "samme", men manuskriptet skriver faktisk "samtlige". Dvs. gav alle tilstedeværende i Sorø en ring, ikke kun Lorenzen. Effekten er dog den samme: Thorvaldsen ønskede ikke at skamme Lorenzen ud på trods af tyveriet fra billedhuggerens møntsamling.

¹⁰ Følgende passage: "[...] vi den Næste Morgen [...] saa gik det ypperlig og jo længer jo bedre", er skrevet i venstre margen på den anden led i nærværende originalmanuskript, p. 5. Passagen er indskudt efter "[...] paa de[nne] Tuur til Sorø [...]" i nærværende originalmanuskript, p. 4.

¹¹ Dvs. Thorvaldsen.

¹² Dvs. den danske maler Lucie Ingemann.

¹³ Dvs. en jernbuk, hvorpå stegespidens ender hviler, jf. stegebuk i Ordbog over det danske Sprog.

¹⁴ 21.6.1839 tog Thorvaldsen og familien Stampe på tur til Mogenstrup. Følgende periode: "[...]vare vi i Monstrup[...]Længe leve Thorvaldsen", er skrevet i venstre margen på den anden led i nærværende originalmanuskript, p. 4.

¹⁵ Dvs. amtmanden over Præstø amt Johan Ferdinand de Neergaard og hans kone Charlotte Louise Elisabeth (1808-1866). Ægteparret boede lige i nærheden af Nysø på herregården Lindersvold.

¹⁶ Rigmor Stampe, op. cit., p. 9 skriver dog: "Vi kom just fra Dineren hos Amtmanden; Commandeur Peter Wulff var med os."

¹⁷ 23.6.1839 blev der spist frokost på Nysø med sange til Thorvaldsen af Carsten Hauch og Peter Wulff. Herudover var også B.S. Ingemann og Lucie Ingemann tilstede. Om eftermiddagen drog selskabet på udflygt til Jungshoved, hvorfra de vendte tilbage til Nysø samme aften. Om aftenen havde Christine Stampe planlagt en aftenfest på Præstø fjord, hvor der blev sat lys ud i vandet til ære for Thorvaldsen.

¹⁸ Dvs. herregården Jungshoved ved Præstø, som Henrik Stampe ejede.

¹⁹ Muligvis søn af Justitsråd Michael Leigh Smith (1777-1843) på Bækkeskov gods.

²⁰ Følgende: "Om Aftenen efter Thr [...]", skal formodenligt læses i forlængelse af perioden: "[Herefter] Kørte alle med vor Strand bonde og bleve sat af i 2 store Seils Baade [...]"

²¹ Dvs. Peter Wulffs sang af 20.6.1839.

²² Dvs. Carsten Hauchs sang af 16.6.1839.

²³ Her henvises til sang N 1 af Peter Wulff.

²⁴ Dvs. Gisselfeld gods nær Haslev, som efter 1755 fungerede som jomfrukloster. Frederik Christian Danneskiold-Samsøe (1798-1869), bror til Conrad Danneskiold-Samsøe, var i 1839 overdirektør på Gisselfeld.

²⁵ Følgende passage i nærværende originalmanuskript er meget utydelig og fragmenteret: "[...] med de Ord i Wolf (jeg husker ikke om ogsaa var af Ingemann) (Thorvald Danske ; Gibset som din Haand berørte[.] sagde Thor: ["]Fy for fanden hvor det lyder prosaisk.[", "]ja hvad skal jeg siget[", "]Marmoret: det skal det nok blive[".]". Derfor er passagen erstattet af teksten fra Rigmor Stampe, op. cit., p. 12.

²⁶ Se evt. emneordet om frispog.

²⁷ Dvs. gennemsigtigt billede, skilt o.lign. af papir, hvidt bomuldstøj o.lign, der belyses bagfra, så billedet, bogstaverne osv. fremtræder i lyse og strålende farver, jf. transparent i Ordbog over det danske Sprog.

²⁸ Dvs. officerer.

²⁹ Denne sang af Peter Wulff er tilsyneladende uidentificeret, med mindre der er tale om samme sang som ovenfor, hvor refrænet også var Thorvaldsen, som det fremgår af sangen. Stampedes fremstilling af begivenhederne på Nysø er en anelse forvirret, så hun gentager formodentlig blot samme oplysning som ovenfor.

³⁰ Dvs. omkvæd, jf. refrain i Ordbog over det danske Sprog.

³¹ Cirkel. Dvs. indvisningstegn. Følgende passage: "Paa Gisselfeld[...]Prinsesse Christians Favorit Melodie", er skrevet forneden til højre på den anden led i nærværende originalmanuskript, p. 6.

³² Dvs. den danske søofficer Peter Wulff.

³³ Dvs. den danske kong Christian 8.

³⁴ Dvs. Fagre ord. Melodien må være identisk med melodien til Sangen Hr. Peder kasted Runer over Spange komponeret af Henrik Rung (1807-1871) til den romantiske tragedie af Henrik Hertz Svend Dyrings Hus, der havde premiere på Det kongelige Teater den 15.3.1837. Denne sang rummer flere gange Fagre ord i omkvædet.

³⁵ Dvs. 24.6.1839.

³⁶ Dvs. bede, plage, jf. ligge an i Ordbog over det danske Sprog.

³⁷ Dvs. den danske digter, forfatter og lektor B.S. Ingemann.

³⁸ Kryds i venstre margen af nærværende originalmanuskript, p. 6. Dvs. indvisningstegn. Der er intet modsvarende kryds i teksten.

³⁹ Dvs. håndværkerne, der foretog gipsafstøbningerne – de såkaldte gipsformere.

⁴⁰ Dvs. forsinkelse, langsomhed, jf. senhed i Ordbog over det danske Sprog.

⁴¹ Se evt. emneordet Thorvaldsens flid.

⁴² Dvs. krænke, jf. skiende i Ordbog over det danske Sprog.

⁴³ Thorvaldsen ankom første gang til Rom 8.3.1797, hvor han opholdt sig det meste af sit liv.

⁴⁴ Kryds foroven til venstre. Dvs. indvisningstegn. Der er intet modsvarende kryds i teksten.

⁴⁵ Antagelig den tyske billedhugger Wilhelm Matthiä.

⁴⁶ Dvs. den danske godsforvalter på Nysø og jurist August Beck.

⁴⁷ Dvs. forkortelse for ditto, jf. ditto i Ordbog over det danske Sprog.

⁴⁸ Dvs. Charlottenborg, hvor Thorvaldsen havde sin professorbolig og værksted 17.9.1838-24.3.1844.

⁴⁹ Dvs. hans selvportræt, der blev til Bertel Thorvaldsen med Håbets gudinde, Nysø1.

⁵⁰ Kryds. Dvs. indvisningstegn. Her indsættes følgende passage, skrevet i venstre margen på den anden led: "x fortalt mig hvorledes han i Luca [...] Oudeur Musik. osv".

⁵¹ Dvs. den toscanske by 70 km vest for Firenze.

⁵² Dvs. en bydel i den italienske by Livorno. Se også referenceartikel herom.

⁵³ Dvs. køkkenet.

⁵⁴ Dvs. Malerkunstens genius, A520, Bygningskunstens genius, A521, Billedhuggerkunstens genius, A522, og Poesiens og harmoniens genier, A528.

⁵⁵ Dvs. dygtig, jf. flink i Ordbog over det danske Sprog.

⁵⁶ Dvs. den italienske billedhugger Pietro Galli, som 7.3.1842 flyttede ud af Thorvaldsen lejlighed i Casa Buti efter en uoverensstemmelse. I denne forbindelse nævner Stampe senere i en parentetisk sætning, at "Gallis havde taget Toiletspeilet med dem".

⁵⁷ Dvs. den danske medaljør og billedhugger Christen Christensen.

⁵⁸ Efter italiensk anima, dvs. sjæl, ånd, liv.

⁵⁹ Dvs. Satyr danser med bacchantinde, A357, eller Satyr danser med bacchantinde, A358.

⁶⁰ Dvs. mht. vinduer; vinduer i en vinduesramme, jf. fag i Ordbog over det danske Sprog.

⁶¹ Dvs. Kristus velsigner børnene, A566.

⁶² Relieffet befinder sig C.F. Hansens Vicelinkirche i Neumünster, som ligger i den tyske delstat Slesvig-Holsten.

Se også notits af 21.1.1840 i Aarhus Stiftstidende.

⁶³ Dvs. den danske botaniker og politiker J.F. Schouw.

⁶⁴ Dvs. reddet.

⁶⁵ Dvs. Martin Luther, A160.

⁶⁶ Dvs. Thorvaldsens italienske udenomsægteskabelige datter Elisa Paulsen, f. Sophia Charlotte.

⁶⁷ Dvs. havde.

⁶⁸ Dvs. substantivet havelyst, se Ordbog over det danske Sprog.

⁶⁹ Dvs. den danske forfatter, sekretær, museumsmand og bibliotekar Just Mathias Thiele.

⁷⁰ Der er sandsynligvis tale om den tyske billedhugger Emil Wolff, der arbejdede i Thorvaldsens værksted fra 1822-23.

Han udførte dér sin egen portrætbuste af Thorvaldsen.

Portrættet befinder sig i dag på Glyptoteket.

Thiele må have set portrættet under udførelse i Thorvaldsens værksted og da fejlagtigt troet, at Wolff arbejdede som marmorhugger på Thorvaldsens eget værk.

⁷¹ Kryds og cirkel. Dvs. indvisningstegn. Her indsættes følgende passage skrevet i venstre margen på den anden led: "xo han sagde engang[...]kom han ofte med, f e x".

⁷² Efter Latin, meta, dvs. en målesøjle på den romerske rendebane, omkring hvilken vognene red.

⁷³ Da Thorvaldsen blev udnævnt til professor i billedhuggerkunst ved Kunstakademiet i København 7.6.1805, blev han samtidigt tildelt en fri professorbolig på Charlottenborg, hvor han også havde et værksted.

⁷⁴ Dvs. den danske digter, forfatter og lektor B.S. Ingemann.

⁷⁵ Her kunne være tale om den bevarede statuetteskitse til Thorvaldsens selvportrætstatue, Nysø36.

Med mindre Stampe hentyder til den anden udgave af skitsen, som blev anbragt på Thorvaldsens kiste, som det fremgår af det følgende og af Carl Frederik Wilckens: Træk af Thorvaldsens Konstner- og Omgangsliv, samlede til Familielæsning, København 1874, p. 121.

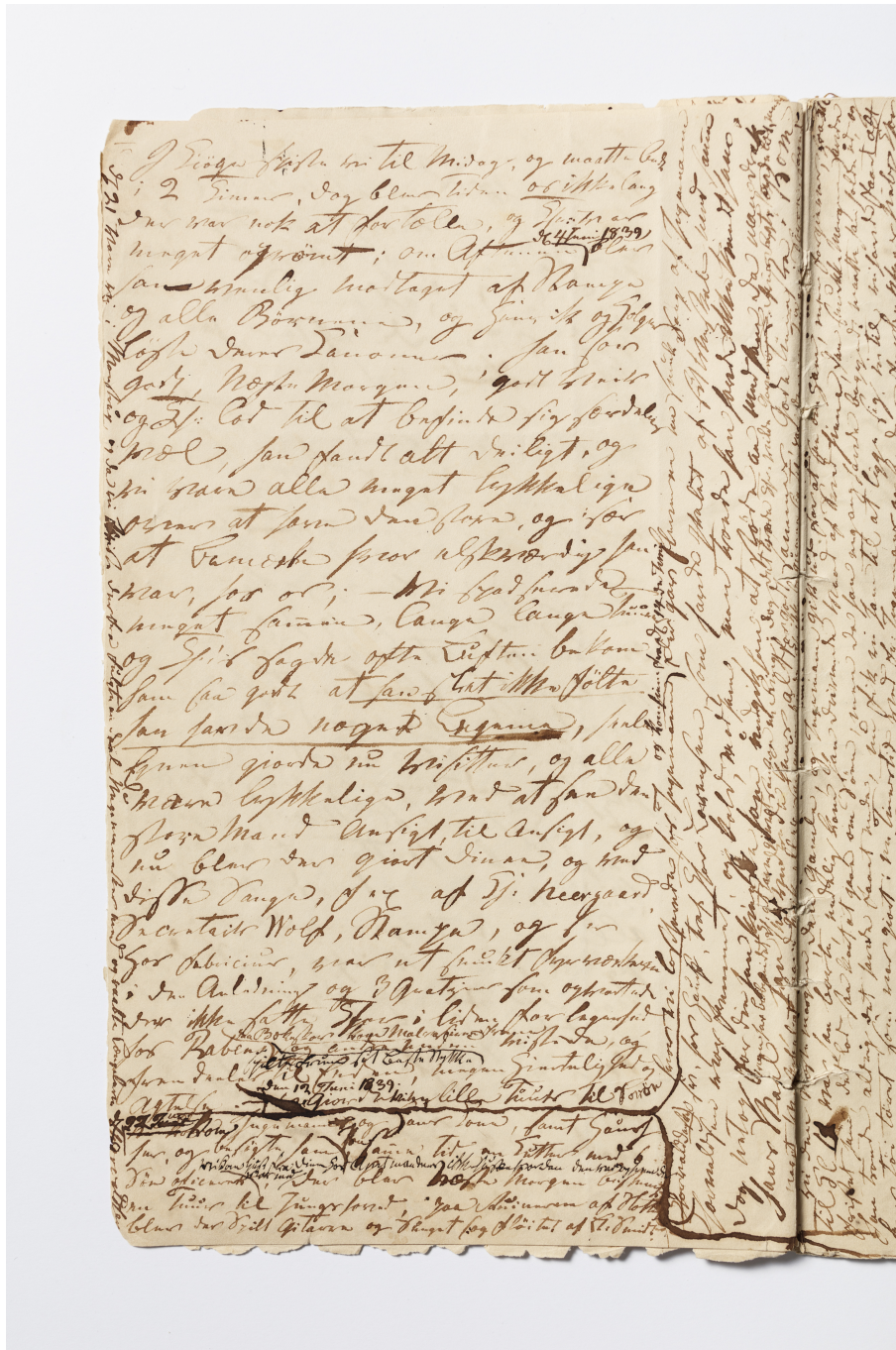
Modelleringen af skitsen fandt antagelig sted 24.6.1839, fordi Stampe ovenfor, p. 6, nævner, at "...Næste Morgen blev der lagt an paa Thor: at han skulde Arbeide lidt i Ingemans Nærværelse, som aldrig havde seet dette Syn".

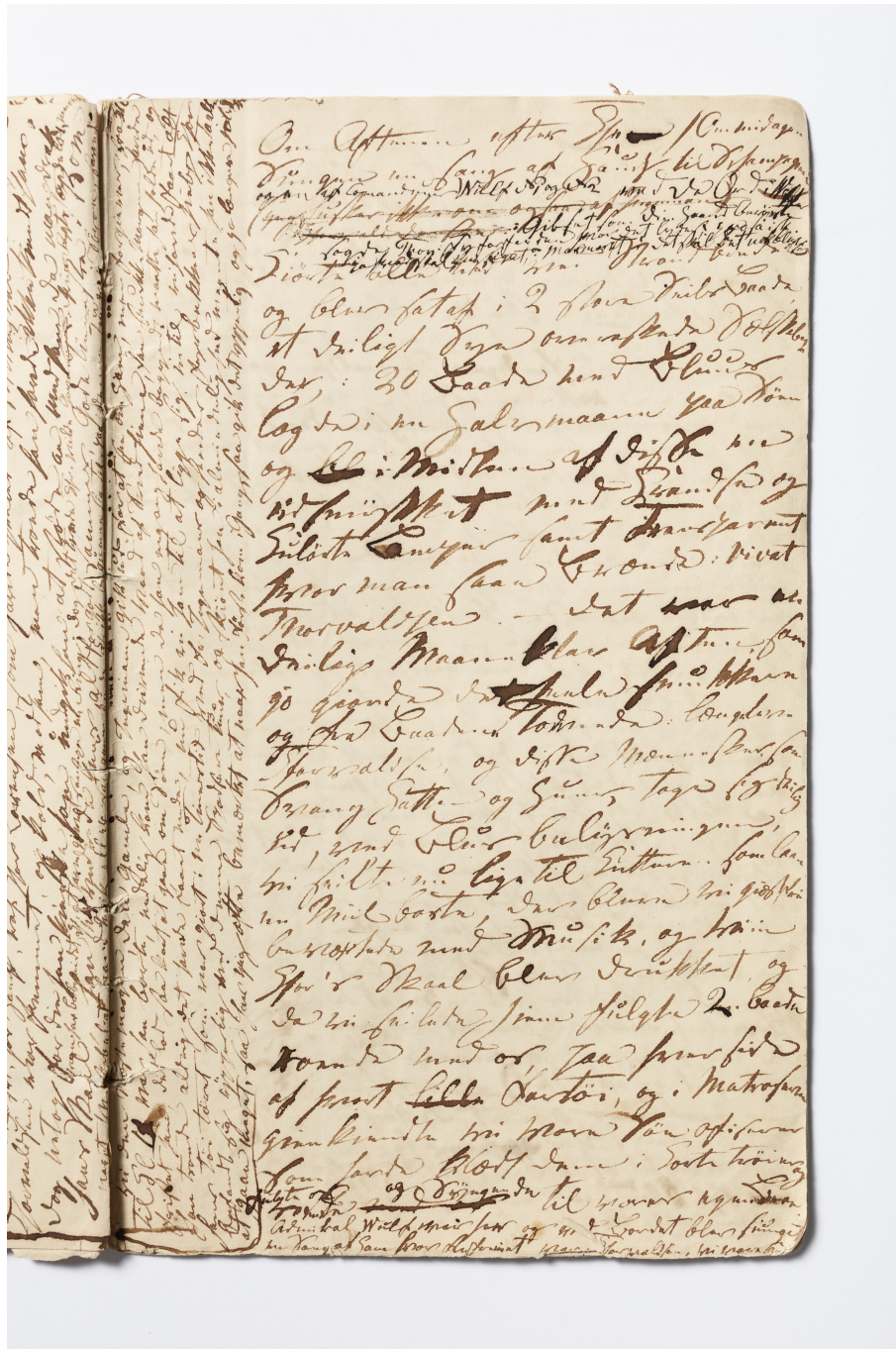
"Næste morgen" var dagen efter selskabets tur til Jungshoved og festlig aftenbelysning på Præstø Fjord 23.6.1839.

Som det fremgår, blev skitsen modelleret for øjnene af hele selskabet på Nysø, og det må antages, at det var her, Ingemann første gang overværede dette, sådan som han havde ønsket.

⁷⁶ Dvs. vilje.

⁷⁷ Denne idé blev aldrig realiseret. Thorvaldsens selvportræt-statue, jf. A771 og A162, står ikke på graven i museets gård, men er udstillet i museets udstillingsrum som hans øvrige værker.

[illegible]

—Saa saa' og saa der det for vilde
 som at ville giør ^{sin} Guds
 Mene nemt, og i det alt for snart
 da den fornuft vil paa ~~de~~ ^{der} Guds
 Rørdelse, nok vil komme saa
 nær Guds i Mefter Gaard?

[illegible]